

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: Νέα Ελληνικά

Χρόνος: 2 ώρες

Τάξη: Β'

Ονοματεπώνυμο μαθητή/τριας:

Τμήμα:

Αριθμός:

Ημερομηνία: 06/06/2011

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από τρία (3) μέρη.
Να απαντήσετε σε όλα τα μέρη και σε όλα τα ερωτήματα.
Όλες τις απαντήσεις να τις γράψετε στα φύλλα εξέτασης.

ΜΕΡΟΣ Α': ΓΛΩΣΣΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 6)

Η Παιδεία στο Κτήμα και στην επαρχία Πάφου, κατά τα δύσκολα χρόνια της Τουρκοκρατίας, ήταν υποτυπώδης. Στα χρόνια εκείνα τα παιδιά μάθαιναν λίγα γράμματα, το ψαλτήρι και ανάγνωση, που διδάσκονταν από τον παπά της εκκλησίας. Σε τούτη την εποχή οφείλεται η ονομασία του παπά σε δάσκαλο, ονομασία που ακόμα συνηθίζεται.

Στα 1840 λειτούργησε στο Κτήμα το πρώτο αλληλοδιδασκτικό σχολείο, με δάσκαλο τον ιερομόναχο Ιωακείμ. Στεγάστηκε στον οντά της παλιάς εκκλησίας του Αγίου Κενδέα. Αργότερα, ο Μητροπολίτης Πάφου Νεόφυτος παραχώρησε τμήμα του κτηρίου της Μητροπόλεως για να χρησιμοποιηθεί ως σχολείο. Από τότε εγκαταλείφθηκε ο οντάς του Αγίου Κενδέα και το σχολείο μεταφέρθηκε στη Μητρόπολη. Άξιο προσοχής είναι το γεγονός ότι ο Μητροπολίτης Πάφου Νεόφυτος, από αγάπη για την παιδεία, παρά τη δύσκολη οικονομική κατάσταση του τόπου, στα 1869, έκανε μεγάλη δωρεά στα σχολεία της πρωτεύουσας. [...]

Οι μαθητές, ως τις πρώτες δεκαετίες του νέου αιώνα, κουβαλούσαν τα βιβλία και τα χειροποίητα τετράδιά τους μέσα σε μια μεγάλη πάνινη σάκκα, που έραβε η μητέρα από χοντρό караβόπανο. Έβαζαν τα μολυβδοκόνδυλά τους μέσα σ' ένα κούφιο καλάμι με καπάκι, και το μελάνι από αγριελιά σ' ένα τσίγκινο μπουκάλι. Μαθητικές στολές δεν υπήρχαν και ο κάθε μαθητής ή μαθήτρια πήγαινε στο σχολείο με όποιο ένδυμα είχε. Φαίνεται ότι αργότερα καθιερώθηκε η ποδιά για αγόρια και κορίτσια και η ναυτική μπλούζα για επίσημη στολή. [...]

Στα κατοπινά χρόνια η πόλη απέκτησε πολλά νέα και ωραία σχολεία με άρτια καταρτισμένους καθηγητές, σε βαθμό που η μόρφωση έγινε εύκολη και προσιτή σε όλους.

Η μνήμη, ωστόσο, υπάρχει και διαφυλάσσει από τη λήθη τους επώνυμους και ανώνυμους πρωτεργάτες της σημερινής κοινωνίας, τους απλούς δασκάλους που δίδασκαν σε ακατάλληλες και παγερές αίθουσες, χωρίς καθορισμένα ωράρια, με χαμηλή αμοιβή και με καταπονημένους από τις συνθήκες της εποχής μαθητές, τους δασκάλους αυτούς που, παρ' όλες τις δυσκολίες, συνέβαλαν στη συντήρηση της γλώσσας, της εθνικής συνειδήσεως και των αρετών του μικρού τόπου.

Αγνή Μ. Μιχαηλίδη, Πάφος, το παλιό Κτήμα, Λευκωσία, 1989, σσ. 128-129, 130, 138 (διασκευή)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Στο κείμενο περιγράφεται η εκπαίδευση στην επαρχία Πάφου στα παλιότερα χρόνια.
Να την συγκρίνετε με το σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα γράφοντας τέσσερις (4) διαφορές που εντοπίζετε. (μον.1)
2. Να γράψετε έναν **πλαγιότιτλο** για την τρίτη (3^η) παράγραφο του κειμένου. (μον. 0,5)
3. Να γράψετε το **υποκείμενο** των υπογραμμισμένων ρημάτων στις πιο κάτω φράσεις: (μον. 0,5)
(α) Φαίνεται ότι αργότερα καθιερώθηκε η ποδιά για αγόρια και κορίτσια.
(β) Μαθητικές στολές δεν υπήρχαν και ο κάθε μαθητής ή μαθήτρια πήγαινε στο σχολείο με όποιο ένδυμα είχε.
4. Να γράψετε και να αναγνωρίσετε τα αντικείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων στις πιο κάτω προτάσεις (**άμεσο, έμμεσο, σύστοιχο, εξωτερικό**). (μον. 0,75)
(α) Ο Μητροπολίτης Νεόφυτος έκανε μεγάλη δωρεά στα σχολεία της πρωτεύουσας.
(β) Η πόλη απέκτησε πολλά νέα και ωραία σχολεία.
5. Να μεταφέρετε τα ρήματα στους πιο κάτω **χρόνους**, στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό. (μον. 1)
I) συνέβαλαν: (α) στον **Ενεστώτα** και (β) στον **Παρατατικό**
II) διαφυλάσσει: (α) στον **Αόριστο** και (β) στον **Παρακείμενο**
6. Να αναγνωρίσετε τη **διάθεση** των υπογραμμισμένων ρημάτων στις πιο κάτω προτάσεις. (μον. 0,5)
(α) Τα παιδιά μάθαιναν λίγα γράμματα που διδάσκονταν από τον παπά της εκκλησίας.
(β) Οι μαθητές κουβαλούσαν τα βιβλία σε μια μεγάλη πάνινη σάκα.
7. Να μετατρέψετε τη σύνταξη της πιο κάτω πρότασης από **ενεργητική σε παθητική ή το αντίστροφο**. (μον. 0,5)
Ο Μητροπολίτης Πάφου Νεόφυτος παραχώρησε τμήμα του κτηρίου της Μητροπόλεως για να χρησιμοποιηθεί ως σχολείο.
8. Να γράψετε το **μονολεκτικό τύπο** του επιθέτου μεγάλη, διατηρώντας το γένος, την πτώση και τον αριθμό. (μον. 0,5)
(α) στο **Συγκριτικό βαθμό** και
(β) στον **Υπερθετικό βαθμό**
9. (α) Να γράψετε το **α΄ και το β΄ συνθετικό** της λέξης επώνυμους και (μον. 0,75)
(β) Να σχηματίσετε με το **α΄ συνθετικό** μια **νέα σύνθετη λέξη**

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 8)

Να γράψετε ένα κείμενο για το μαθητικό περιοδικό του σχολείου σας, στο οποίο να περιγράψετε πώς θα θέλατε να είναι το σχολείο στο μέλλον. Μπορείτε να αναφερθείτε στο σχολικό χώρο, στο διδακτικό υλικό, στον τρόπο διδασκαλίας, στους εκπαιδευτικούς και άλλα. **(250-300 λέξεις)**

Να διαβάσετε τα κείμενα και να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις.

Κείμενο Ι: *Χρονικό*, Λευτέρης Ξανθόπουλος

Ο πατέρας είπε
αγαπώ τον ξεραμένο καπνό
έγινε καπνεργάτης

η μητέρα γύρεψε παιδιά
ταίρι και σπιτικό
ζευγάρωσαν

ο μεγάλος
έψαχνε από παιδί
τον κούρασαν οι μάχες

ο μικρός
δε ζήτησε τίποτα
έφυγε σε ξένο τόπο

το σπίτι μπογιατίζεται κάθε χρόνο
ο πατέρας βγήκε στη σύνταξη
η μητέρα χτίστηκε στις κάμαρες
ο μικρός γίνηκε σιδηρόδρομος μακρύς
κι ο μεγάλος σκέφτηκε να πει
αγαπώ τον ξεραμένο καπνό

άργησε προκόψανε οι μηχανές

Ερώτηση:

1. Ο δεύτερος στίχος, «αγαπώ τον ξεραμένο καπνό», επαναλαμβάνεται και στο τέλος του ποιήματος. Πώς σχετίζεται ο στίχος αυτός με τη ζωή του πατέρα και πώς με τη ζωή του μεγάλου του γιου; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας. (μον. 1,5)

Κείμενο ΙΙ: *Γιατί;*, Γιάννης Μαγκλής

Μα ο νέος στρατιώτης ξέχασε μονομιάς το Θεό. Έχασε τον άνθρωπο, πίεσε τη σκαντάλη και η σφαίρα γλίστρησε από την κάνη και χτύπησε κατάστηθα τον οχτρό. [...]

Ένα σκληρό χέρι έσφιγγε την καρδιά του νέου στρατιώτη. Σιδερένιος κύκλος πέρασε γύρω από το κεφάλι του, του το 'σφιγγε και τον πόναγε. Τα μάτια καίγανε. Τον έπιασε παράξενο κακό κι άρχισε να τρέχει την ανηφόρα. Γλίστραγε, έπεφτε, πετιόταν απάνω και ξανά πάλι έτρεχε.

Μεσοστρατίς του βουνού σταμάτησε. Δεν μπορούσε άλλο. Λαχάνιασε, πιάστηκε η καρδιά του, κουράστηκαν τα πόδια, λύγισαν τα γόνατα. Έμεινε εκεί ασάλευτος με το κεφάλι σκυμμένο να σκέφτεται. Μα να σκεφτεί δεν μπορούσε. Χτύπαγαν τα μηνίγγια, το κεφάλι βούιζε. Άξαφνου, χωρίς

καλά καλά να ξέρει τι κάνει, βάλθηκε να τρέχει πάλι την πλαγιά κατηφορίζοντας. Μέσα στο μυαλό του τώρα καρφώθηκε μια σκέψη: να προφτάξει, να βοηθήσει το χτυπημένο.

- Θε μου, μουρμούρισε, λυπήσου τον. λυπήσου με. Άφησε τον να ζήσει. Έφταξε στη ρεματιά, σίμωσε το χτυπημένο. Τον άγγιξε ήτανε ζεστός.

Άπλωσε τα χέρια, τα πέρασε με προσοχή κάτω από το πληγωμένο κορμί, τ' αγκάλιασε ολόγυρά του, τον έσυρε απάνω του και τον κράτησε έτσι σφιχτά. Χτύπαγε η καρδιά βουτηγμένη στην αγωνία. Τρυφεράδα και πόνος, αγάπη και φροντίδα, όλα τούτα μαζί τότε συνεπήραν.

Σιγά, προσεχτικά, τον έφερε ίσαμε τη γουρνίτσα και τον ακούμπησε απάνω στο γρασίδι· πήρε το νερό, που με λαχτάρα κατέβηκε να πει. και του 'βρεξε τα μαλλιά, του καθάρισε το νεανικό, ωραίο πρόσωπο, του 'σβησε το λεπτό ματωμένο αυλάκι που 'χε στεγνώσει εκεί στην αριστερή μεριά του στομάτου.

Του πήρε το χέρι, το άπλωσε απάνω στην ανοιχτή δική του παλάμη και το απαλοχάιδευε.

- Αδερφέ μου, του 'λεγε γλυκά, τρυφερά, αδερφέ μου, συχώρα με, και τα δάκρυα τρέχαν καυτά.

Ερωτήσεις:

1. Γιατί ο συγγραφέας δεν αναφέρει τα ονόματα και την εθνικότητα των στρατιωτών; (μον. 0.5)
2. Ο ένας στρατιώτης σκοτώνει και ο άλλος σκοτώνεται. Ποιος είναι το τραγικό πρόσωπο και γιατί; (μον. 1)

Κείμενο III: Τα λουλούδια της Χιροσίμα, Εντίτα Μόρρις

Ο Σαμ-σαν πλησιάζει στο κρεβάτι. Το πρόσωπό του δείχνει ένταση. Περνάει το χέρι του νευρικά στα μαλλιά του.

- Ακούστε, Φούμιο, δεν ξέρω πολύ καλά πώς να σας το πω, θα ήθελα όμως να σας ευχαριστήσω για όλα όσα μου μάθατε. Χάρη σε σας κατάλαβα τι σημαίνει Χιροσίμα και δεν υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που να το ξέρουν αυτό. Αυτό όμως που είδα θα το πω. Αυτό είναι το μόνο που μπορώ να κάνω: να το διαλαλήσω ολόγυρά μου.

Μεταφράζω προσεχτικά. Όταν τελειώνω, ο Φούμιο σηκώνει αργά τα μάτια και ζητάει το βλέμμα του Σαμ-σαν. Οι δυο άντρες κοιτάζουν ο ένας τον άλλο για ένα δευτερόλεπτο. Καημένες μου μικρές σύζυγε, ποια ξαφνική δύναμη λάμπει στο βλέμμα σου; Να που χαμογελάει, ναι, χαμογελάει. Το πρόσωπο του Σαμ-σαν γίνεται πορφυρό. Για πολλή ώρα συνεχίζουν να κοιτάζονται και τότε μου φαίνεται πως ο κόσμος ολόκληρος μένει ακίνητος και κάνει σιωπή, για ν' αποδώσει φόρο τιμής σ' αυτούς τους δυο άντρες. Περνάει ένα λεπτό της ώρας φορτωμένο αιωνιότητα, σφραγίζοντας το χρόνο με το ανεξίτηλο αποτύπωμά του. [...]

- Γιούκα, σωπάστε. Είναι πάνω από τις δυνάμεις σας.

Πρέπει να βρω τη δύναμη να μιλήσω. Πρέπει να τα ξέρει όλα, μια και τώρα βρίσκεται εδώ μ' αυτούς που επιζήσανε. Ένα κλαδί δέντρου έπεσε πάνω μου, αφήνοντάς με λιπόθυμη και σώζοντάς με ίσως από το θάνατο. Έτσι, το τέλος της μαμάς το έμαθα από τη διήγηση της θείας μου. Αυτή την ίδια διήγηση επαναλαμβάνω λοιπόν στο Σαμ-σαν. [...]

[...] Ορκίζομαι, μαμά, στο καρβουνιασμένο σου πρόσωπο, και στα λαμπαδιασμένα σου μαλλιά, ορκίζομαι ν' αφιερώσω την υπόλοιπή μου ζωή, να εμποδίσω να επαναληφθούν τέτοιες φρικαλεότητες. Α μαμά, μου χαμογελάς; Αυτό περίμενες από την κόρη σου; Την υπόσχεσή της ότι θ' αφιερωθεί σ' αυτή την προσπάθεια; Αυτό, λοιπόν, έγινε. Σου το υπόσχομαι. Το πρόσωπό σου με την επιθανάτια αγωνία του χάθηκε τώρα μέσα στα κυματάκια του ποταμού και το μόνο που μένει πια, είναι το μπουκέτο της Οχάτσου. Τα άνθη της Χιροσίμα. Κοιμάσαι εν ειρήνη, αγαπημένη μαμά; Κοιμάσαι πραγματικά εν ειρήνη; [...]

Ερωτήσεις:

1. Στο τέλος του κειμένου η Γιούκα δίνει έναν όρκο. Να γράψετε τι ορκίζεται και να εξηγήσετε γιατί το κάνει. (μον. 1)
2. Τα κείμενα «Γιατί;» και «Τα λουλούδια της Χιροσίμα» έχουν αντιπολεμικό χαρακτήρα. Να δικαιολογήσετε την πιο πάνω άποψη αναφέροντας ένα (1) παράδειγμα από το κάθε κείμενο. (μον. 1)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Ο αφέντης Μπατίστας και τ'άλλα, Κώστας Μόντης

Ερώτηση:

1. «Η γνωριμία μου μαζί του άρχισε με τις ιστορίες της γιαγιάς. Όσο αχνά και άυλα θυμάμαι τη γιαγιά τόσο ζωντανά παρέμειναν τα παραμύθια της, τα τραγούδια της και προπαντός οι ιστορίες της για τον «αφέντη», τον παράξενο προπάππο της.»

Η γιαγιά είναι ένα σημαντικό πρόσωπο για τον αφηγητή. Να σκιαγραφήσετε το χαρακτήρα της και να καταγράψετε τις συνήθειές της. (μον. 1)

Οι εισηγητές:

Περικετάλα Ροδούλα Β.Δ.
Ιωάννου Ανδρέας
Κούρτη Θεοδώρα
Θεοδώρου Μαρινέλα
Μπέντα Μαρία
Παναγή Καλλιόπη
Βασιλείου Ελένη
Πασχάλη Χρυστάλλα

Η Διευθύντρια

Μαρία

Παύλου Λουκία

